

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuista / Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundavgifter för social- och hälsojänster

Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar

Sosiaalijohto ry - Socialledning

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret

Eeva-Sirkku Pöyhönen

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret

Puheenjohtaja Jouni Nummi
jouni.nummi@eskoo.fi

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä
toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande
behandlades i organet

24.8.2018

Toimielimen nimi/Organets namn

Hallitus

Onko vastaaja/Är den svarande

- kunta/en kommun
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue/en samkommun eller ett
samarbetsområde för social- och hälsovården
- sairaanhoitopiiri/ett sjukvårdsdistrikt
- maakunnan liitto/ett landskapsförbund
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin/en annan samkommun eller samarbetsorgan för
kommuner
- valtion viranomainen/en statlig myndighet
- järjestö/en organisation inom civilsamhället
- yksityinen palveluntuottaja/en privat serviceproducent
- joku muu/något annat

Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa.

Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausunnonantajia antamaan lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuista. Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan esitettyjen asiakasmaksujen määräytymisperusteiden selkeyttä, johdonmukaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Lausunnonantajilta pyydetään näkemystä siitä, tukeeko hallituksen esitysluonnokseen sisältyvä lakiehdotus asiakkaiden yhdenvertaista mahdollisuutta saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja.

Asiakasmaksujen perusteista on tarkoitus säätää jatkossa kokonaisuudessaan lain tasolla. Maakunta saisi periä maksun vain sellaisesta sosiaali- ja terveyspalvelusta, jonka maksusta on nimenomaisesti säädetty asiakasmaksulaissa. Asiakasmaksulaissa säädettäisiin palvelujen enimmäismaksuista. Maakunnalla olisi kuitenkin mahdollisuus periä laissa säädettyjä alempia maksuja tai antaa palvelu maksutta. Lausunnonantajilta pyydetään lausuntoa siitä, onko mainittu sääntely periaatteellisesti ja sääntelyn kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

Ministeriö pyytää, että kunnat ja kuntayhtymät arvioisivat lausunnoissaan esityksen vaikutuksia oman kunnan tai kuntayhtymän asiakasmaksukertymään ja esittäisivät lyhyen perustelun arviolleen. Arviot pyydetään esittämään mahdollisuuksien mukaan prosentuaalisena osuutena suhteessa kunnan tai kuntayhtymän nykyiseen maksutuottoon. Arviot taloudellisista vaikutuksista pyydetään antamaan sekä kokonaisuudesta että eritellysti olennaisimmista taloudellisia vaikutuksia aiheuttavista ehdotuksista. Ministeriö pyytää, että lausunnonantajat arvioisivat myös hallituksen esitysluonnoksen ja siihen sisältyvän lakiehdotuksen aikataulua ja suhdetta sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä maakuntia koskevaan uudistukseen.

*****

Social- och hälsovårdsministeriet ber om ert yttrande om det bifogade utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om kundavgifter för social- och hälso-tjänster. Ni ombeds ta ställning till hur tydliga, konsekventa och rättvisa de föreslagna grunderna för fastställande av kundavgifterna är. Vi ber om er åsikt om huruvida det lagförslag som ingår i utkastet till regeringsproposition stöder lika möjligheter för kunderna att få de social- och hälso-tjänster de behöver.

Avsikten är att det i fortsättningen ska föreskrivas om grunderna för kundavgifterna i sin helhet på lagnivå. Landskapet ska få ta ut en avgift endast för en sådan social- och hälso-tjänst som det uttryckligen föreskrivs en avgift för i kundavgiftslagen. I kundavgiftslagen föreskrivs det om maximala avgiftsbelopp för tjänsterna. Landskapet ska dock ha möjlighet att ta ut lägre avgifter än de belopp som anges i lagen eller att tillhandahålla tjänsten avgiftsfritt. Vi ber er ta ställning till om den nämnda regleringen principiellt och med tanke på regleringen som helhet är ändamålsenlig.

Ministeriet ber kommunerna och samkommunerna att i sina yttranden bedöma propositionens konsekvenser för inkomsterna av kundavgifter i den egna kommunen eller samkommunen och ge en kort motivering till sin bedömning. Vi ber er i den mån det är möjligt uppges bedömningarna som procentuell andel i förhållande till kommunens eller samkommunens nuvarande avgiftsintäkter. Vi ber er ge bedömningarna av de ekonomiska konsekvenserna både i fråga om helheten och specificerat om de väsentligaste förslag som medför ekonomiska konsekvenser. Ministeriet ber även remissinstanserna bedöma tidsplanen för utkastet till regeringsproposition och det lagförslag som ingår i den samt dess förhållande till den reform som gäller social- och hälsovården och landskapen.

Asiakkaat ovat eriarvoisessa asemassa, koska asiakasmaksut voivat edelleen vaihdella maakunnittain, asiakasmaksuista on määritelty enimmäismäärät, mutta maakunta voi käyttää harkintaa maksujen määrittämisen, alentamisen ja perimättä jättämisen suhteen.

Maksukattojärjestelmän toimeenpano on luonnoksessa monimutkaista. Haasteena on myös seurantajärjestelmän toteuttaminen, koska maksukaton täyttymistä tulee voida seurata palvelun tai hoidon tuottajatahosta huolimatta.

Ikäntyneiden laitoshoido on haluttu valtion ohjauksella purkaa, mutta nyt asiakasmaksulakisäännöksillä tehostettu palveluasuminen on saamassa laitoshoidon aseman ja jopa laajemmat palvelut.

Sosiaalijohto ry tuo huomiona esille, että asiakasmaksulaki edellyttäisi, että uusi vammaislaki olisi voimassa.

Lakiesityksen taloudelliset vaikutusarviot ovat puutteellisia. Ehdotetulla luonnoksella voi olla sekä tuloja pienentävä että kustannuksia lisäävä vaikutus.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

Vi ber er kommentera i synnerhet bestämmelserna om avgift som sänks eller inte tas ut (5 §) samt ändringssökande i fråga om kundavgifterna (6 och 7 §).

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja erityisesti maksun alentamista ja perimättä jättämistä (5 §) sekä asiakasmaksujen muutoksenhakua (6 ja 7 §) koskevasta sääntelystä.

1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

---

2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

---

3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

---

4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

---

5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Laskua koskevat yksityiskohdat ovat tarpeettomia ja pykälän voisi poistaa. Lasku ei ole päätös vaan päätöksen täytäntöönpano, joten oikaisuvaatimusta ei laskusta voitane tehdä.

7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

---

---

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja maksuttomiksi ehdotettavista palveluista.
/Vi ber er ge kommentarer om de tjänster som föreslås vara avgiftsfria.

8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

---

---

9 §. Maksuttomat terveystalvelut/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Pykälän kohta 9) mukaan sairaanhoidon palvelut pitkäaikaisen, sosiaalihoitolain 21 §:n 4 momentissa tarkoitetun tehostetun palveluasumisen asiakkaalle ovat maksuttomia. Mikäli luonnos hyväksytään tällaisenaan, on suuri riski, että erikoissairaanhoidon palveluiden käyttö ja sitä kautta kustannukset kasvavat runsaasti. Nykyisessä asiakasmaksulaissa sairaanhoidon palvelut eivät ole maksuttomia edes laitoshoidossa oleville.

---

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja erityisesti maksukattoa koskevien säännösten soveltamisalan laajentamisesta sekä maksukaton kertymistä koskevan seurantavelvollisuuden siirtämisestä maakunnan vastuulle.
Vi ber er kommentera i synnerhet utvidgningen av tillämpningsområdet för bestämmelserna om avgiftstaket samt överföringen av skyldigheten att följa upp avgiftstaket på landskapets ansvar.

10 . Maksukatto/10 §. Avgiftstak

---

11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Pykälän kohta 10) mukaan lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen kerryttäisi maksukattoa samoin kuin laitoshoido. Tällä on vaikutusta tulojen vähentymiseen, koska maksukatto on mahdollista tulla täyteen jo 17 hoitopäivän jälkeen, jolloin enimmäishinta puolittuu. Ikääntyneissä on runsaasti asiakkaita, jotka käyttävät säännöllistä lyhytaikaishoitoa esim. kaksi viikkoa lyhytaikaishoidossa, kaksi viikkoa kotona. Tämä voi myös lisätä painetta lyhytaikaishoitopaikkojen lisäämiseen.

12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

---

4 luku. Tasasuuriset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja erityisesti sosiaali- ja terveystieteiden avosairaanhoidon maksuja koskevista ehdotuksista. Lisäksi pyydetään näkemyksiä etäpalvelujen maksuja koskevista ehdotuksista ja siitä, onko sääntely riittävän tarkkarajainen. Onko sääntelyssä otettu riittävällä tavalla huomioon palvelurakenne ja palvelujen järjestämistavat? Tukeeko sääntely palvelurakenteessa ja palvelujen järjestämistavoissa tapahtuvia muutoksia sekä asiakkaan asemaa palvelujen käyttäjänä? Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja myös erityisesti käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävää maksua koskevasta sääntelystä. Tukeeko ehdotettu säännös riittävällä tavalla tavoitetta parantaa palvelujen saatavuutta ja vähentää niiden epätarkoituksenmukaista käyttöä? / Vi ber er lämna kommentarer särskilt om de förslag som gäller avgifter för öppen sjukvård vid social- och hälsocentral.

Dessutom ber vi om synpunkter på de förslag som gäller avgifterna för distanstjänster och om huruvida regleringen är tillräcklig noggrant avgränsad. Har det i bestämmelserna i tillräcklig utsträckning tagits hänsyn till servicestrukturen och sätten att ordna tjänsterna? Stöder bestämmelserna ändringar i servicestrukturen och sätten att ordna tjänsterna och kundens ställning som användare av tjänsterna?

Vi ber er också kommentera i synnerhet bestämmelsen om avgift som tas ut för oanvända och icke-avbokade tjänster. Stöder den föreslagna bestämmelsen i tillräcklig utsträckning målet att förbättra tillgången till tjänster och minska icke ändamålsenlig användning av dem?

13 §. Sosiaali- ja terveystieteiden avosairaanhoido/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

---

---

14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

---

---

15 §. Avosairaanhoidoon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

---

---

16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

---

17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

---

18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

---

---

19 §. Terapia/19 §. Terapi

---

20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

---

21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Olisi toivottavaa, että määrittelyssä olisi käytetty kotihoidon käsitettä, joka on myös sosiaalihuoltolaissa ja tämän lakiesityksen määritelmässä.

22 §. Tilapäinen kotisairaahoito/22 §. Tillfällig hemsjukvård

---

---

23 §. Tilapäinen kotisairaahoito/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

---

---

24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

---

25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

---

---

26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

---

---

27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

---

28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

---

---

29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

---

---

30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

---

---

31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

---

32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

---

---

33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

---

---

5 luku. Maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut /5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja erityisesti kotona annettavan palvelun sekä tehostetun palveluasumisen maksujen perusteisiin. Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan näiden maksujen määräytymisperusteiden selkeyttä, johdonmukaisuutta ja oikeudenmukaisuutta sekä vaikutuksia asiakkaan asemaan. Lisäksi pyydetään kommentteja tuloista tehtävistä vähennyksistä silloin, kun maksu määrätään (41 ja 42 §). Kunnilta ja kuntayhtymiltä pyydetään arvioita maksukyvyyn mukaan määräytyviin maksuihin esitettyjen muutosehdotusten vaikutuksista oman kunnan tai kuntayhtymän asiakasmaksukertymään. Vi ber er särskilt kommentera grunderna för avgifterna för service i hemmet och serviceboende med heldygnsomsorg. Vi ber er bedöma hur tydliga, konsekventa och rättvisa grunderna för fastställande av dessa avgifter är samt deras verkningar för kundens ställning. Dessutom ber vi er kommentera de avdrag från inkomsterna som görs när avgiften fastställs (41 och 42 §). Kommuner och samkommuner ombuds göra bedömningar av hur de ändringar som föreslås i fråga om de avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan inverkar på den egna kommunens eller samkommunens inkomster från kundavgifterna.

34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

---

---

35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Säännöllisen kotihoidon maksujen välykset lisäävät hallinnollista työtä, koska asiakkaan palvelutarpeen kasvaessa tunnilla kuukaudessa, tulee tehdä uusi maksupäätös. Kotihoidon palvelu on luonteeltaan joustavaa, palvelun määrää voidaan tarvittaessa myös hetkellisesti lisätä tai vähentää.

---

36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

---

---

37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarigt slutet vård

On sinänsä hyvä, että pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen asiakasmaksuista säädetään, koska käytäntö on nyt ollut varsin kirjavaa. Toisaalta koko lakiesityksessä tehostettu palveluasuminen

rinnastetaan varsin vahvasti laitoshoitoon.

---

38 §. Pitkääkaikesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkääkaikesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Tässä tehostettu palveluasuminen rinnastetaan edelleen laitoshoitoon, koska tuloina huomioidaan nettotulot. Tällä hetkellä useassa kunnassa tehostettu palveluasuminen rinnastetaan kotona asumiseen ja tuloina huomioidaan bruttotulot. Maksukyvyyn mukaan määräytyvien maksujen perusteena olevat tulot tulisi huomioida samoin perustein (nettotulot/bruttotulot) riippumatta siitä, onko kyseessä kotona annettava palvelu vai pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen/pitkäaikainen laitoshoido. Tavoitteena kuitenkin on ikääntyneiden ihmisten kotona asuminen mahdollisimman pitkään. Taloudellisilla tekijöillä tätä tavoitetta ei tulisi heikentää.

---

39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

---

40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

---

---

41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

---

---

42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §. Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

---

---

43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

---

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja erityisesti säännöksistä, jotka koskevat vammaiselta henkilöltä perittäviä asiakasmaksuja, palvelun keskeytystä ja henkilöä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa./Vi ber er kommentera i synnerhet de bestämmelser som gäller kundavgifter som tas ut hos personer med funktionsnedsättning, avbrott i tjänsten och en person utan hemkommun i Finland.

44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

---

---

45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehälle i samband med sociala insatser eller öppen vård

---

---

46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehälle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

---

---

47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

---

48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med

funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

---

---

49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

---

50 §. Yksityislääkäriin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §. Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

---

---

51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

---

52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

---

---

53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

---

---

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller

fordring till landskapet

---

55 §. Viivästyskorko/55 §. Dröjsmålsränta

---

56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

---

57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

---

---

58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

---

59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

---

---

60 §. Palvelutuotannon seuranta palvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

---

---

61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

---

---

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande

Lausunnonantajilta pyydetään kommentteja erityisesti voimassa olevan asiakasmaksulainsäädännön mukaisten hengityshalvauspotilaita koskevien erityissäännösten kumoamisesta sekä hengityshalvauspotilaita ja vammaisia henkilöitä koskevista siirtymäsäännöksistä./Vi ber er kommentera i synnerhet upphävandet av den gällande klientavgiftslagstiftningens specialbestämmelser om andningsförlamningspatienter samt de föreslagna övergångsbestämmelserna om andningsförlamningspatienter och personer med funktionsnedsättning.

62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

---

63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

---

64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

[Keskeytä]